

TERMÉSZET-GYÓGYÁSZ.

Az észszerű élet- és gyógymód közlönye.

Népszerű utasítások az emberi testnek valódi és természetes ápolásáról, egészséges és beteg állapotában.

Isten segítségével az emberiség javára.

Virad — haladjunk! (Gr. Széchenyi I.)

1875. 17. szám	Megjelenik havonként kétszer, 1- és 15-én, negyedrét alakban; ára egész évre 4 fr. Többek közreműködésével szerkeszti: Ungerleider Jónás, hasonszenvi orvos.	Nyiregyházán, mart. 1.
-------------------	--	---------------------------

Tartalom: Ajánlat (votivum). — Az alleopathia hiányai: — A gyermek testi nevelése. (Folyt.) — Miért lettem vegetarianus? (Folyt.) — A természet gyógyereje az öregkorban, Szentgyörgyi Józseftől.

Ajánlat (votivum).

A gyógyszerek hasznavehetetlensége napról-napra szembetűnőbbé válik. Az emberi szervezet annál nehezebben segíthet magán, mivel még a tudományos gyógytan kispadára is hurczoltatik. Minden gyógymód, melylyel eddig megismerkedtünk: felületes és többé-kevésbé veszélyesnek tapasztaltatott. Ahelyett hogy az okokat keresnék és igyekeznének eltávolítani, megelégesznek a hatással bajlódni. Vannak ugyan gyógyszerek, melyek némileg a betegségek okaira czéloznak, de a közvetlen kuforrásig, a zavart okozó tényezőkhöz ritkán jutnak el. A betegségek kétharmadrésze, ásvány- és növényekből készült gyógyszerek használatából erednek; és ezen állítás nem képez kivételt valamely gyógyszerre nézve azáltal, hogy bizonyos kísérlet vagy vizsgálat nyomán szentesítve, vagy valamely orvosi akadémiától különösen elismerve és ajánlva lett; ezen állítás kivételt nem szenved; a jövő nemzedék bölcsei el fogják ismerni.

Tapasztalni lehet, hogy igen számosan vannak, kik a különféle gyógyszerek használata következtében rettenetesen szenvednek, és akik indulatosan kelnek ki és hangoztatják azoknak czélszerűtlenségeit. Addig, míg a mythologia istene Aesculap a pártfogók és az orvosok józan ítélete felett elnökölni fog, a haladásnak és fejlődésnek tér nem fog nyílani. A míg él az ur, engedelmeskedik a rabszolga. A betegségek gyógyításának jelen módja többnyire oly eljárásokból áll, melyek a természetet látszólagosan kijátszani hivatják; czélszerű volna ugyan a betegségeket könnyű szerével és gyorsan meggyógyítani, de a tudomány és bölcsészet szent tanai egyedüli végczéljok a szenvedő emberiségen könnyíteni, és nem a következményekkel kell bibelődni, hanem a legelső teendő: az okozatot kiirtani, azaz nem kell az embert az őszhangzó mindenség változatlan törvényei ellen orvosolni! Sokan azt hiszik, hogy a betegség megszűnt és kiirtott, mihelyt annak külső jelenségei eltávolítottak, mire az orvosi tudomány megkapja azonnal győzedelmének babérjait, azonban tudva van, hogy a gyógyszerek bizonyos gyöngédebb és érzékenyebb szerveken keresztül hatolván,

ott lerakódnak, és beveszik s leteszik magokat: a betegség külső jelei és a fájdalmak elmulhatnak ugyan, de egy új és veszedelmesebb baj csiréje helyezkedik el. Ha a szenvedők határtalan és gyermekies bizalmukat, az orvosok helyett az önmagukban létező természet istenségébe helyeznék; mily fordulatok jönnének létre a betegségek azon rémitő nagyságú országában, melyben most a mesés Aesculap uralkodik! Meg lehet arról győződni, hogy a gyógyszerek majdnem soha sem segítenek, hanem inkább a természet rendes működését gátolják. Nyissák ki a belakó józan ész ajtaját és ablakait az igazságnak, és az észszerű gyógymód tanainak!

Engedjék az élettan, természettan és delejesség csodás és gyöngéd hatásait elméik- és testeiken keresztül vonulni! Hagyják a természetet a természetbe a józan felfogást a józan felfogásba folyni, és az emberiség azonnal óriási lépéseket fog tenni előre az egészség, boldogság és lelki emelkedettség felé!

Andrew Jackson Davis.
(Der Arzt.)

Az alleopathia hiányai.

Jelige: Ne féltsd az igazságot, tönkre nem mehet az, habár új lenne is; és ne varj semmi jót a tévelygéstől, habár sok ideig hitték volna is.

Andrew Jackson Davis.
(Der Arzt.)

Az alleopathia hiányai szembetűnők, hátrányosak és hatalmasok mint érdemei szépek és nélkülözhetlenek az emberi haladás és nevelés előmozdítására. Érdemei a boncztan, életisme, és vegytan, — tévedései azonban a kórtan, a kórlényegtan és a gyógytan. A betegségek természete fölött az orvosi világban történt számos és fáradságos vizsgálatok eredményei egyhangulag oda nyilatkoznak, miszerint az orvosok a betegségek gyógyításának tudományát végtelenül bonyolódottá és mystificálttá tették. Ezen orvosi tudomány különben épen nem tudomány, hanem inkább egyes tények, tapasztalatok, kísérletek és jelenségek szervezett halmazata, melyek az emberi betegségek körében észleltettek, következképp nem a természet egyetemleges és változatlan törvényein nyugosznak. Az alleopathia nagy mennyiségű kártékony hibával és a természetet kijátszani törekvő csalékony számításokkal bővelkedik, mindezek után

pedig számos betegségeknek kutforrása. Ahelyett, hogy az orvosok a természet törvényeit és a józan ész követelményeit követték volna, érthetetlen titkoszerűségekbe bocsátkoztak és ezáltal nagy hibákba estek. Míg például a természet és a józan ész a haladást és a dolgok egységét tanítja, addig a kórtan (pathologia) a betegségek különlegességét és összefüggétlenségét állítja, az emberi bajokat a véghetetleniségig osztályokra, nemükre és okaikra nézve, és mindmégannyi tudományosan meghatározó elnevezéseket hoz be, hogy emellett annyira tárgyilagos, hogy a szenvedő, kinek oktatásra és támogatásra van szüksége, ép oly kevéssé értetik meg a tudományos orvos által, mint a köznép gyakorlati orvosa érti a betegségek természetét. Az alleopathiai rendszer kórlényegtana tehát oly mérvben tudományos, hogy az többé-kevésbé haszonvehetetlen mind a szenvedők, mind pedig a gyakorlóokra nézve; szervezetének rendszeressége, osztályozása és latin technikájánál fogva ugyan jó, mert az emberi elme így tudományos példák után gondolkozni és itélni tanul, de a kórodánál az eredményt követni, melyet a híres Cullen kórlényegtani rendszerében kifejtett, annyit tenne, mint a természetet és józan észét némely egyén és részletes tapasztalatok eredményeinek feláldozni. Jelenkori orvosaink és élettudósaink mindennek dacára mégis az ő régi bölceik tanait követik hiven, kik pedig jövendőmondók, alchimisták és csillagjósok voltak, kik maguk közt azon mysticus beszédmóddal éltek, melyet kívülök senki sem értett. Ezt az egészséget vizásznak lehet tartani, mert véleményünk szerint a beteg az, ki az ápolás és támogatás mellett legfőképp helyes oktatást igényel. Az igazi orvosnak tehát nem technikai nevek keresgélése és megkülönböztetésével kell ilyenkor idejét tölteni, hanem minden felületesség nélkül a gyógyító elemekhez fordulnia, melyeket a természet a lélek zavarának megszüntetésére hozott.

Mindezek után még mennyi rossz következménye van az alleopathiai gyógymodornak! Nem számunk egészségügyi és sebészeti részét, többi gyógyászati eljárásaival összetéveszteni, mert előbbi találmányai és utasításaiban igen sok üdvös dolog van, melyek nevezett rendszerből származtak és annak tulajdonát képezik; de éppen a gyógyászat ez ódon iskolájának medicinalis felfedezései azon rettenetes eszközök, melyekkel az emberi szervezetnek viaskodnia kell. Az egész alleopathiai gyógyszerészetet tudományos hibák és gyógyászati balfogások rendszerített osztályozásának lehet nevezni. Az édes higany (calomel) például hamis híret már az egész földön elterjeszté; az orthodox orvosok véleménye szerint ez az egyedüli biztos „halhatatlansági ital” minden gyógyszerek közt; „minden gyógyszerek királyának” nevezetik, gyermekhimlő, kiütések, bőrbajok szerintök csakis általa orvosolhatók. A dárdany (antimonium) nem kevésbé káros gyógyszer a calomelnál; utóbbi négy századon keresztül mint megbecsülhetetlen és pótolhatatlan gyógyszer volt alkalmazásban. Ez

különbözik nem csupán az alleopathiai kézikönyvekben, hanem millió egyén csontizülésében is szerepel, kik azután a zivatar, eső, hó és egyéb időváltozás beálltával keserűen beismerik ezen állítások valódságát. Közel jár azonban az idő, midőn nagy hírrel együtt egyszerre eltűnik és eltemettetik örökre; a haladás törvénye csorbíthatatlan joga az emberi elmének, és az orvosi tudomány ágas-bogas hibái lefognak töretni, helyükbe pedig a természet igazságainak olajágai fognak nőni. Míg azonban az emberek képesek lesznek ily rosszat használni és terjeszteni, el kell készülniök a megfelelő következményekre is. A természet felháborodik ily gyógyszerek ellen, mint calomel, dárdany, piócza, hólyaghuzó, érvágás, véres köpölyözés és több efféle allopathiai gyógymódor ellen. Mint már említve van, az allopathiai gyógyszerek lassan ölnék, és a természetet ki akarják játszani. Az emberi szervezetnek két ellennel kell küzdenie, először saját betegségével, másodsor pedig a gyógyszerekkel. A természet gyógyerejének, a szellemi elemnek, ritkán engedtetik szabad folyás, ritkán vétetnek igénybe azon egyszerű elemek, melyek természetüknél fogva is már oly vonzóak és melyeket a természet a gyengült összehangzó erőnek felüdítésére rendelt. A természet maga alkotja izmaikat, csontjaikat és egyéb szerveit és osztja el különbözőleg mindezekbe a szükséges erőt. Az ember nem képes ily elemeket és összetételeket alkotni, mert ahhoz szellemi elem is igényeltetik. Ha egyszer a természetnek megengedtetik, hogy a természetre hathasson az elvnek az elvre, a léleknek a lélekre, akkor minden baj, betegség és nyomor eltávolítva és kiirtva lesz a földről. Vajha a tulvilági jó szellemek és a gondviselés ezen boldog évezred felviradásáért könyörögnének az élő emberiség érdekében!!

A gyermek testi nevelése.

Jelige: Az embernek egész testi fejlődése szoros összefüggésben áll a táplálkozás és külvilágával.

Dr. Voit tanár.

(Folytatás)

Az újszülött gyermek testi neveléséhez általában mindig nagy pontosság szükségeltetik, ez mulhatatlan és sürgősen megkivántatik egyik úgy, mint másik napon, mert a külvilágok tüneményei hamar behatnak a gyermek életébe, és a mulasztás által előidézett változásokat elhárítani alig lehet. A fürdők sok tekintetben jótékonyan hatnak a gyermek testszerveire, és ez lényegesen különbözik a mosásoktól; míg ezek egyszerűen a bőrt tisztítják, a fürdők a bőr idegeit kellemesen ingerlik és az anyagcserét élénken elősegítik, a kiürítések bömértékben eszközöltetnek, a vérforgás szabadabban, a légzés tökéletesebben történik, az étvágy és ezzel együtt a táplálás is javul. Hogy mimódon történjenek a fürdők? alig szükség erre utasítást adni, mégis megjegyzendő, hogy a víz kellő mennyiségben legyen, úgy hogy az egész gyermek testét, fejét kivéve, be-

fedje és abban 8 percig szivacsos dörzsöltessék az egész test felülete; a mint kivéttik azonnal száraz ruhába göngyölve, öltözetlenül ágyába fektessék, ahol a gyermek azonnal elalszik; midőn kialudta magát, csak akkor öltöztessék fel, mivel soha nem lehet a fürdés után kellő vigyázattal lenni, hogy a gyermek meg ne hűljön; azért is legjobb a gyermeket azonnal a fürdés után lefektetni, öltönyei szorosak ne legyenek, de a gyermek állati melegségét kellően visszatartsa; a köldök pólyát kivéve nem szükséges több szorító kötelék, hogy a mellkas tárgulását ne akadályozzuk, karjait soha sem kell lekötöni; hogy szabadabban lélegzhessen; hogy meddig tartassék a párnába, nem lehet meghatározni, ha a gyermek elegendő erős, és fejével és törzsöke felső részével saját erejéből kiemelkedni akar belőle, ezen jel arra mutat, hogy a párnát jó meleg öltönyvel kell felcserélni, de az sokkal hosszabb legyen, mint a gyermek lábai, hogy jól betakarja és ennek mulasztása által, főképen őszkor, hasmenések fejlődnek ki; az ágy, melybe a gyermek fektetetik, elegendő tág legyen, de bölcsőre szükség nincsen, mivel a ringatás az agyvelőre, mely különben is olajszerű puhassággal bir, ártalmassá válik.

A gyermekszoba, melyben a kisedet ápoltatik és felneveltetik, tágas, száraz és világos legyen, ne

szoktassuk el a kellő világosságtól, nem szükség sötétséget csinálni; ha a gyermek aludni akar, ugys bészárja szeméit, legfeljebb az ágya felett lehet alvása alatt függőnyvel meggátolni a tulságos napvilágot. A gyermekszobában nedves ruhákat szárítás végett nem kell felteríteni, a szoba levegőjét mindennap szellőztetni kell, és ott, ahol két szobával rendelkezni lehet, tanácsos pár órán keresztül, amidőn ajtó és ablak nyitva tartatik, más szobába vinni a gyermeket, ahol pedig ez nem lehetséges, ott a gyermek ágya jól befedetik, míg a szoba szellőztetése tart. Télben sem szabad e szellőztetést elhanyagolni, de eközben is a lég melegítve legyen 17 fokig; füstölések — akármi módon történjenek is azok — mind ártalmasok, mivel a légzésre szükséges élelyt egyedülon csak a küllég adhatja, és nem a füstölések és idegen anyagoknak bármily kellemes szaga és kigözölgése, forró nyárbn legjobb az ablakok folytonos nyitvatartása, és ha rekkenő melegség van, függöny által visszatartani a forró lég behatását a szobába; rossz fűtő-anyaggal tüzelni ártalmas, ugyszintén a dohányfüst is.

(Folyt. köv.)

Miért lettem vegetarianus?

(Folytatás.)

Jelige: A gondviselés jözan észet kölcsönzött az embernek, és a tápszerek választását szabad akarására bizta; köteleességében all tehát ösztonét felhasználni étrendének szabályozásában, hogy kerüljön tulságos mennyiséget, és az ártalmakat a minőségben; mire nagy választás álléltotte; ha ezen rendszabályoktól eltér, előbb vagy később viseli büntetését érette.

A vegetarianismus további ismertetése.

A vegetarianismusnál először is megkivántatik a jelenleg már dusan létező irodalmat tanulmányozni, ez okvetlen szükséges; mert csak ugy vakon hisni egy oly elvben, mely kihat az életre, ingadozásra ad alkalmat; e szempontból kiindulva van szerencsém a t. olvasó közönséggel a vegetarian irodalom legujabb termékeinek főbb mozzanatait közölni.

A mindennapi tapasztalat mutatja, hogy az emberek közönségesen semmit sem tudnak a tárgyról, de azért nem tartózkodnak erről mindenféle álnézeteket nyilvánítani, sőt sok ember nem is akar róla még fogalmat sem birni, hogy a vegetarianismus elveiben tájékozhasssa magát, vonakodnak ily könyveket olvasni, még sem tartózkodnak határozott véleményt adni róla; és amint már tudjuk, azt állítják, hogy a vegetarianismus a legnagyobb eszteleenség, mert szerintök, először megvonja magától a legkellemesebb élvezeteket földi létünkben, ezen kívül a vegetarianus étrend nem is ad semmi erőt, aki igazán dolgozni akar annak hust kell enni; és aztán csakugyan a husevérsre van az ember teremtve, mutatják fogai stb. Minden vegetarianus már számtalanszor hallott ily tételeket, melyek a publikumban oly erős alapot vertek, mint akár mely orthodox vallásnak a dogmája, és daczára a sok okoskodásnak, mégis terjed ez eszme, habár lassan.

És épen ezen erős ellentét az, mely a vegetarianismusnak erőt kölcsönöz; mert ha az emberek meghallják a vegetarianus alapelveit fejtegetni, akkor ezen alapelveket meg is tartják elméjükben; és bizonyos alkalmaknál ha az életben összehasonlítják az élettüneményekkel, ekkor jut eszökbe némelykor azzal

kisérletet tenni; mert figyelmesek levén a jözan gondolkodó emberek a vegetarian életmód által meggyógyult chronicus betegekre, szegyet út a fejökben, és minél gyakrabban van alkalmuk ily tapasztalatok észlelésére, még pedig oly esetekben, hol a betegségeket gyökerestől kiirtja, és új élet áll elő. Ez a támpont, melyre a vegetarianismus épít, és aratja a diadalt kiviteleben, főképen ott, hol a szellemi rész sem hiányzik, mely azzal oly szoros összefüggésben van.

A vegetarianismus benső hatalma szemben a jelenben uralgó rettentő életmód resultatumaival fogják a vegetarianismust egykor diadalra segiteni; hogy van jövoje, annyi bizonyos, de miután mindég gyomrunk uralg az eszme fölött, ez okból még igen nagy és hosszas, de makoacs ellentétlusu harc lesz, mely alatt némely vegetarianus bátorsága csüggedni és reménye lankadni fog.

Utoljára mégis a szellem, mely a tetet felépíti, fogja feltartóztatlan erővel az emberiséget átalakítani, és aztán mily pompás kilátás vár a szerencsés emberiségre. A tapasztalás ellenben azt tanítja, hogy oly hirtelen nem lehet, mert ha az érvek, melyeket a vegetarianismus legyőzésére előhordanak, le vannak döntve, következik az ellenvetések legnagyobbika: hogy hát mi lesz a sok állatból stb. azaz inkább mondjuk a dolog velejét, hogy mi történjék azzal a sok rostélyossal, beafsteakkal? alapokkal támogatják az ellenvetéseket, midőn a megszokott inyenc-dolgokra gondolnak; az észre hivatkoznak, midőn a gyomor lappangva értetődik alatta.

Röviden szólva, a vegetarianismus szép eszméi folytonosan működnek olyformán, halogy az illetők nem fogadják is rögtön azon elveket, de azért titokban mégis megjön az az idő midőn mint a gyümölcs kemény magva, felnyilik a természet parancsa által, hogy gyenge csirája kijöhessen. Ha pedig létezik a földön életrevaló és gyümölcsöző eszme, ugy a vegetarianismus az, és annak is, az egyeseknél ugy, mint az egész emberiségnél, az előítélet kemény magva nyilni fog, hogy csirájából szép és áldásos fa fejlődjék az emberiség javára.

(Folyt. köv.)

A természet gyógyereje az öregkorban.

Mint saját kórszerűt közli

Szentgyörgyi József.

A 60 évet meghaladva, ezelőtt 6 héttel az egészségnek azon fokát éreztem, amely életem folytán mikor megjelent, mindég harcra sérkentett, és a harc el sem maradt; de nem a hadi harc, hanem a küzdés egy, a testben már régebben lappangó egészségi vész ellen.

Csak kevés nap előtt, midőn szokásom szerint vacsora után rögtön aludni mentem, az ágyhoz érve, a hideg rázni kezdett; lefeküdtem, a hideglelésre következett a forróság, dunyhát téttem magamra vele körülszorítottam magamat, minnek következtében jól izzadtam, és midőn érzem, hogy már elég, testemet rendes hideg vízzel lemostam; nap napután telt, a hideglelés nem jelent többé, de nem mult egy hét, midőn észrevettem, hogy kerti munkám könnyebbét is csak akadályozva, a nehezebbet csak fájdalommal, a legnehezebbet épen nem végezhettem egy daganat miatt, mely jobb lábam felső részében az ágyék táján keletkezett és naponta nőtt környéke nagymérvű megkeményedése és még nagyobb gyuladás kíséretében, midőn annyira ment, hogy dolgozni többé mitsem bírtam, sőt fent lenni is csak nagy fájdalommal lehetett, ágyba kellett kerülnöm, és a fájdalom elleni borongatáshoz hidegvizes ronggyal kezdeni; második hét végefelé a daganat és velejáró baj annyira ment, hogy kénytelen voltam kerti ágyamat odahagyni, fájlalva a vesztett hegyi levegőt, a felgyógyulás egyik fő előmozdítóját; a daganat egy nagyszerű bubó in optima forma lett, de annyi fájdalmat okozott, hogy az ágyban már csak erőteljes segítséggel mozdulhattam, a borongatás ismétlése oly gyakori lett, hogy ezek teljes eszközlése a kertben volt segítséggel lehetlenné vált; nagynehezen szekerre, és evvel haza szállítottam magamat.

Haza érkezve örültem drága nőm szünteleni körüllettem lételének, a nyert nagyobb kényelemnek. Kitakarodási (Ausscheidung) bajom, vagy helyesebben mondva szerencsés bajom annyira nőtt, hogy a tomboló szuró fájdalom eltűrése, felkiáltás és kérés nélkül, hogy a daganatot vágás által megnyissák, és kevésbé fájdalmassá tegyék, csak azon meggyőződésnek lett lehetséges, amely több mint 40 éves vizgyógymód kezelésén alapul, melyet házamban és hozzám közel állóknál gyakoroltam és sok számu veszélyes daganatnál bebizonyítottam: hogy a természet gyógyereje minden daganatot, melynek nyilni kell, a maga idején és pedig még akkor is megnyitja, amikor már az évek miatt hanyatlásban van.

Dr. Vélis vizgyógyász ur szálláson meglátogatván, nézi a daganatot, azt mondja, hogy legfeljebb 48 óra alatt megnyílik, úgy is volt; megnyilva, nagy mennyiségű nehéz szagu genyanyag ürült a már nem fájdalom-enyhítőleg, hanem izgatólólag (erregend)

alkalmazott börogatás alatt, és ürül még most is utólja, a nyílás sebe mind kisebbülvén; a környékeményedésnek csak mint gyuladásnak van még nyom

Teljes bizalom tehát még az aggkorban is minden betegségben a vizgyógymódhoz, vagyis a hogmai nap szoktuk nevezni: a természet-gyógymódho

A felgyógyulás — ha általában lehetséges — biztosan bekövetkezik, de magától érthetőleg, helybánásmód és természetes, ha lehet tiszta vegetaria életmód mellett.

Hibás eljárást a lankadó természetető most nehezebben hoz helyre, a felüdülés helyes eljárás melett is nehezebben megy végbe. Most a baj kezdétének hetedik hetében csak nehezen vihetem véghekerti munkálataim könnyebb részeit is, ámbár a élet két tengelye: az étvágyam jó, és álmam kielgítő, ha a munkában tul nem terhelem magamat.

Böngészet.

A kényszer-himlő-oltáshoz. Ossiachba (Karinthia) legközelebb 8 dragonyos ujoncz, paranc következtében ujra beoltatott, harmad napra a beoltottak közül hat nehéz beteg lett, kegyetlen ráz hidegleléssel delirium köszöntött be, és az oltotta felső karjaikon mélyen beható lob támadt, mely legszorgalmasabb gyógykezelés mellett, 4 egyénné beállott fenésedés (gangrena) következtében halállá végződött. A bonczolási eredményt közöljük.

A „Wiener med. Wochenschrift“-ban közli

Dr. Krügelin ezredorvos.

Az orvosi tudomány történetébe följegyzendő az utókor számára azon majdnem hihetetlen, de mindazonáltal tényeszerű cüriosity, hogy még 1851-dik évben is a H.-Andrew egyetemen orvosi facultása, továbbá a „royal college of physicians“, azok határozatot hozák, hogy ezentul egy orvosjelöltet sem fogják promoveálni, míg ünnepléses fogadást nem tesz, hogy egész életén át, soha hasonszenyileg nem fog gyógyítani. E határozat hozatalának idejében már két gazdagon felszerelt hasonszeny kórház létezett Londonban. Az egyik élén, magasállásu és tekinthetetlen résztvevők állottak, a többi között dr. Bunsen lovagporosz követ.

A legjótékonyabb találmányoknak gyakran évszázadok van szükségök, míg elismerve, és tökéletesítve lehetnek.

Humboldt (Cosmos II. 199. 1)

Gondolatfüzér.

Sok esetben igaz az a régi közmondás, hogy a gyógyszerártalmasabb a kórnaál, és az orvos rosszabb a betegségnél.

Hirlapirodalom.

„Életmentés és egészség,“ emberbaráti és életfenntartási eszmék közlönye. Megjelenik minden hétfőn. Felelős szerkesztő dr. Dudits Miklós, főmunkatárs Merényi S. — Üdvözlőül kártársunkat e téren; meg vagyunk győződve életrealóságáról sok szerencsét és kitartást!